

Przykładowe interwencje Rzecznika Praw Obywatelskich VII kadencji w sprawach dotyczących przestępstw motywowanych nienawiścią wyznaniową względem chrześcijan.

1. Symulowanie podcięcia gardła kukle z wizerunkiem arcybiskupa Marka Jędraszewskiego w Poznaniu – sierpień 2019 (XI.518.81.2019)

Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z urzędu sprawę dotyczącą zorganizowanej imprezy, podczas której – w ramach *występu artystycznego* – symulowano podcięcie gardła lalce ze zdjęciem abpa Marka Jędraszewskiego. Dochodzenie w tej sprawie wszczęte i nadzorowane było przez Prokuraturę Rejonową Poznań - Stare Miasto. Rzecznik zwrócił się do wskazanej jednostki prokuratury z prośbą o udzielenie informacji o postępowaniu, w tym wskazanie kwalifikacji prawnej czynu będącego przedmiotem prowadzonego postępowania. Jak ustalił Rzecznik, Prokuratura prowadziła dochodzenie w sprawie publicznego nawoływania do zabójstwa abpa Marka Jędraszewskiego. W dniu 11 maja 2021 r. Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto otworzył przewód sądowy w przedmiotowej sprawie. Jak wynika z doniesień medialnych¹, oskarżonemu przedstawiono zarzut publicznego nawoływania do popełnienia zbrodni, nawoływanie do nienawiści na tle różnic wyznaniowych i znieważenie ze względu na przynależność religijną.

2. Atak nożownika na księdza w kościele Najświętszej Maryi Panny we Wrocławiu – czerwiec 2019 (XI.518.67.2019)

Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z urzędu sprawę napaści z dnia 10 czerwca 2019 roku na wikariusza wrocławskiego kościoła Najświętszej Maryi Panny we Wrocławiu. Z informacji medialnych wynikało, że napastnik zadał księdzu jeden cios, uszkadzając przeponę. Duchowny w ciężkim stanie trafił do szpitala.

Rzecznik uzyskał informacje, że dochodzenie w tej sprawie było wszczęte i nadzorowane przez Prokuraturę Rejonową Wrocław-Śródmieście. Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Śródmieścia w dniu 11 czerwca 2019 roku zastosował wobec podejrzanego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy. Jak ustalił

¹ Zob. <https://tvn24.pl/poznan/poznan-wystep-drag-queen-z-kukla-biskupa-marek-m-znany-jako-mariolkaa-rebell-przed-sadem-5091070>

Rzecznik, Prokuratura nie przypisała oskarżonemu znamion przestępstwa motywowanego nienawiścią. 12 lutego 2021 r. Prokurator Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia przekazał Rzecznikowi informacje, z których wynikało, że postępowanie przygotowawcze zakończyło się skierowaniem aktu oskarżenia do Sądu Okręgowego we Wrocławiu. Sąd wydał wyrok w dniu 30 października 2020 roku. Wyrok jest nieprawomocny. W dniu 7 stycznia 2021 r. akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego. Z uzyskanych przez Rzecznika informacji wynika, że Sąd nie wziął pod uwagę kwalifikacji prawnej czynu z art. 119 par. 1 kk.

3. Atak na księdza w zakrystii bazyliki św. Jana Chrzyciela w Szczecinie (XI.518.83.2019)

W dniu 28 lipca 2019 r. w zakrystii Bazyliki św. Jana Chrzyciela w Szczecinie miało miejsce pobicie oraz naruszenie nietykalności cielesnej księdza. Według doniesień medialnych napastnicy wtargnęli do zakrystii przed mszą św. Prokuratura Rejonowa Szczecin-Śródmieście postawiła podejrzanym zarzut z art. 281 kk, tj. tzw. kradzieży rozbójniczej. 25 maja 2020 r. w Sądzie Okręgowym w Szczecinie zapadł wyrok w przedmiotowej sprawie. Jak wynika z doniesień medialnych sąd nie przyjął kwalifikacji z art. 257 ani 119 kk. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do SO w Szczecinie z prośbą o udostępnienie wyroku, ale nie uzyskał odpowiedzi.

4. Napaść na księdza w Mosinie, znieważenie miejsca kultu (XI.518.94.2019)

Rzecznik podjął z urzędu sprawę napaści na duchownego, do której doszło w dniu 3 listopada 2019 r. przed kościołem w Mosinie. Z doniesień prasowych wynikało, że napastnikami miała być grupa nieletnich osób. W dniu 22 listopada 2019 r. Rzecznik zwrócił się do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z prośbą o przedłożenie informacji o aktualnym stanie prawnym i faktycznym sprawy. W odpowiedzi z 3 stycznia 2020 r. Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu poinformował RPO, że ustalono dane trzech sprawców. Dwóm z nich postawiono zarzut obrazy uczuć religijnych, poprzez znieważenie publicznie miejsca przeznaczonego do publicznego wykonywania obrzędów religijnych, tj. o czyn z art. 196 k.k. Sprawa toczyła się przed Sądem Rejonowym w Śremie.

5. Zgłoszenie napaści na zakonnika, na tle rasowym (XI.518.29.2020)

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynął wniosek dotyczący pobicia księdza kenijskiego pochodzenia, do którego miało dojść 21 czerwca 2020 r. Jak wynika z posiadanych przez Rzecznika informacji, do pobicia doszło w pociągu relacji Poznań Główny – Gdynia Główna, niedługo po jego odjeździe ze stacji początkowej. Napastnicy mieli kierować w stronę księdza obelgi na tle rasistowskim, a następnie zaatakować go, usiłując ukraść mu telefon komórkowy. W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 1 lipca 2020 r. Komendant Powiatowy Policji w Gnieźnie przekazał, że nie odnotowano zdarzenia dot. pobicia wskazanej przez RPO osoby. Komendant poinformował również RPO, że po dokonaniu czynności sprawdzających nie potwierdzono doniesień medialnych.

6. Napisy wzywające do przemocy wobec duchownych w Szczecinie (XI.518.62.2020)

W związku z doniesieniami medialnymi o pojawieniu się w połowie września 2020 r. w Szczecinie napisów wzywających do przemocy wobec księży, Rzecznik Praw Obywatelskich w dniu 21 września 2020 r. wystąpił do Komendanta Miejskiego Policji w Szczecinie z prośbą o poinformowanie Rzecznika o działaniach podjętych przez funkcjonariuszy Policji w powyższej sprawie. W odpowiedzi na pismo Komendant Miejski Policji w Szczecinie w piśmie z 15 października 2020 r. poinformował, że postępowanie w przedmiotowej sprawie prowadzi Wydział Dochodzeniowo – Śledczy Komendy Miejskiej Policji w Szczecinie. Jak wynika z pisma, zgodnie z wytycznymi prokuratora Prokuratury Rejonowej Szczecin - Zachód nadzorującego postępowanie, w dniu 30 września 2020 r. w przedmiotowej sprawie wszczęto dochodzenie o czyn określony w art. 255 § 2 kk tj. publiczne nawołanie do popełnienia zbrodni.

7. Wystąpienie do Komendanta Głównego Policji z pytaniem o incydenty w kościołach, towarzyszące protestom organizowanym w związku z wyrokiem TK w sprawie aborcji oraz o reakcję Policji na zapowiedzi skrajnie prawicowych środowisk dot. tworzenia formacji mających bronić obiektów sakralnych (XI.518.79.2020)

W dniu 29 października 2020 r. RPO zwrócił się do Komendanta Głównego Policji z prośbą o informację na temat wszczętych postępowań w związku z atakami na obiekty sakralne

i zakłócaniem nabożeństw przez osoby protestujące przeciwko wyrokowi TK w sprawie aborcji. W odpowiedzi z dnia 20 listopada 2020 r. Komendant Główny Policji przedstawił statystyki prowadzonych postępowań za okres od 22 października do 16 listopada 2020 r.

Z przedstawionych informacji wynika, że w tym okresie organy ścigania prowadziły 14 postępowań dotyczących podejrzenia popełnienia przestępstw polegających na zakłócaniu aktów religijnych, w tym: 12 z art. 195 k.k. (przeszkadzanie w wykonywaniu aktów religijnych); 1 z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. (znieważenie kapłana i innych osób uczestniczących w nabożeństwie); 1 z art. 157 § 1 k.k. (uszkodzenie ciała podczas usiłowania wtargnięcia do kościoła). Prowadzone były także 74 postępowania związane z niszczeniem i znieważaniem budynków sakralnych oraz przedmiotów czci religijnej, w tym: 24 z art. 288 § 1 k.k. (zniszczenie lub uszkodzenie obiektów sakralnych); 13 z art. 108 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (niszczenie lub uszkodzanie obiektów sakralnych będących zabytkami); 21 z art. 196 k.k. (znieważenie przedmiotu czci religijnej); 1 z art. 255 § 1 k.k. (publiczne nawoływanie do ataków na obiekty kultu religijnego); 5 z art. 261 k.k. (znieważenie pomników św. Jana Pawła II i Kardynała S. Wyszyńskiego).

8. Profanacja krzyża oraz napisy wzywające do przemocy wobec duchownych w Gdańsku (XI.518.82.2020)

W związku z informacjami medialnymi² o profanacji krzyża na Cmentarzu Ofiar Hitlerizmu w Gdańsku – Zaspie Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Komendanta Miejskiego Policji w Gdańsku z prośbą o udzielenie informacji o stanie prawnym i faktycznym sprawy. Rzecznik nadal oczekuje na udzielenie odpowiedzi.

9. Sprawa usiłowania zabójstwa proboszcza parafii w Wielkiej Woli – Paradyżu – niepodjęta w ZRT

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzona była analiza informacji o sprawie pobicia ze skutkiem śmiertelnym ks. prał. Adama Myszkowskiego, proboszcza parafii w Wielkiej Woli – Paradyżu, do którego doszło 2 marca 2021 r. Jak wynika z informacji medialnych³, podejrzanym okazał się 47-letni kościelny parafii w Wielkiej Woli – Paradyżu,

² Zob. <https://www.onet.pl/informacje/onetrojmiasto/gdansk-profanacja-krzyza-na-cmentarzu-ofiar-wojny-dulkiewicz-komentuje/4vwnjgj,79cfc278>

³ Zob. <https://www.wprost.pl/kraj/10427831/paradyz-brutalne-pobicie-ksiedza-47-latek-z-zarzutem-usilowania-zabojstwa.html>

który miał przyznać się do popełnienia przestępstwa. Wobec braku wykazania znamion przestępstw z art. 257 kk oraz 119 kk. sprawy nie podjęto.

10. Sprawa wtargnięcia do kościoła w Dusznikach Zdroju i próba napaści na duchownego sprawującego mszę

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich prowadzona jest także analiza sprawy wtargnięcia do kościoła w Dusznikach Zdroju 3 maja 2021 r. i próba napaści na duchownego sprawującego mszę. Napastnik miał podejść do duchownego, a następnie wyjąć przedmiot, który swoim wyglądem przypominał broń.

11. Sprawy z zakresu zniszczenia świątyń i miejsc kultu katolickiego podejmowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich

- Prawdopodobny atak z nienawiści na obiekt kultu religii katolickiej – profanacja kapliczki (XI.518.67.2018).
- Postępowanie wyjaśniające w sprawie dotyczącej zniszczenia 22 figur przy kościele parafialnym w Zarzeczcu (XI.518.79.2018).
- Postępowanie dotyczące podpalenia drzwi jednego z kościołów w Opolu Lubelskim (XI.518.62.2018).
- Wulgarnie napisy na elewacji Kościoła pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Warszawie. Wśród napisów m. in. symbol odwróconego krzyża (XI.518.11.2021).

12. Sprawy zniszczenia świątyń prawosławnej i ewangelickiej:

- Prawdopodobne podpalenie cerkwi w Ordynkach i zniszczenie mienia w domach prawosławnych duchownych w Narwi (XI.518.2.2017)
- Zniszczenie elewacji kaplicy ewangelickiej w Białej Piskiej (XI.518.66.2017)

13. Rzecznik Praw Obywatelskich podejmował z urzędu sprawę profanacji obiektów czci katolickiej.

Rzecznik podjął interwencje w sprawie prawdopodobnego ataku z nienawiści na obiekt kultu religii katolickiej. W nocy z 26/27 października 2018 r. nieznani sprawcy zdewastowali wnętrze kapliczki na ul. Biosa w Opolu. Jedna figura została skradziona, druga uległa zniszczeniu w czasie kradzieży. (XI.518.67.2018).

Rzecznik interweniował również w sprawie dotyczącej zniszczenia 22 figur przy kościele parafialnym w Zarzeczcu koło Niska, które miało miejsce w niedzielę 25 listopada 2018 r. (XI.518.79.2018).

Rzecznik skierował także pisma do odpowiednich jednostek Policji w sprawach dewastacji kościołów w następujących sprawach:

- - w dniu 28 października 2018 r. nieznany mężczyzna oblał, a następnie podpalił drzwi jednego z kościołów w Opolu Lubelskim (XI.518.62.2018);
- - zniszczenia elewacji Kościoła świętych apostołów Piotra i Pawła znajdującego się przy ul. Emilii Plater w Warszawie, do którego miało dojść w dniu 13 lutego 2021 r. Rzecznik wystąpił do Komendanta Stołecznego Policji. W odpowiedzi z dnia 12 marca 2021 r. Komendant Stołeczny Policji poinformował Rzecznika, że w zasygnalizowanej sprawie nie było prowadzone postępowanie sprawdzające w kierunku przestępstwa z art. 257 kk. (XI.518.11.2021);
- - zniszczenia elewacji kaplicy ewangelickiej m.in. poprzez obraźliwe i znieważające rysunki pod krzyżem wraz z napisem „tu jest Polska”, do którego doszło w nocy z 4 na 5 sierpnia 2017 r. w Białej Piskiej (XI.518.66.2017), a także w sprawie prawdopodobnego podpalenia cerkwi w Ordynkach w dniu 1 grudnia 2016 r. i zniszczenia mienia w domach prawosławnych duchownych w Narwi w nocy 23/24 grudnia 2016 r. (XI.518.2.2017).